

ELOFIZ:
 HETIEN 100
 Egy évre 6000
 Fél évre 3000
 Egy negyed évre 1500
 Egy hónapra 500

Hirdetéseket
 Árasabás és rint

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSÉG
 Aradi és csanádi országos
 vasutak pályáján.
 TELEFON-SZÁM 100.
KIADÓHIVATAL
 Aradi Nyomda Vállalat
 Bulvárdúl Regele Ferdinánd I. (József fõh.) ut. 22.
 TELEFON-SZÁM 150.

Arad, 1921

Főszerkesztõ:
Stauber József.

Szerda, március 23.

Aradi szakemberek a valuták ársuhanásáról.

Aki figyelemmel kíséri a lapok tőzsde-rovatait, az utóbbi időben a valuta-kurzusokban nagy áresést, illetve emelkedést tapasztalhat. Különösen az érdekeltek állnak tájékoztatlanul a valuta-hullámzásokkal szemben. Természetesen az áresés vagy emelkedés csak relative történik, mert az egyik valuta javulása következtében, a másik valuta esik. De ez nem az utóbbi rosszabbodását jelenti, hanem csak az előbbi javulását. Az utóbbi időben, különösen a nyugati államok valutája esési-tendenciát mutat. Fontosnak tartott megkérdezni néhány szakembert arra vonatkozólag, hogy mi az oka a jelenlegi gyors áresésnek; illetve gyors áremelkedésnek a valutában és a jövőre nézve milyen tényezők befolyásolhatják a valuta kurzusok árhu-lámzását. Először Fejér Gábor az Aradi Első Takarékpénztár vezérigazgatóját kerestük fel, aki a hozzá intézett kérdésekre a következőket válaszolta: — A jelenlegi valuta-árfolyamok hullámzásának biztos okát megmondani szinte lehetetlen. A valuták közti óriási különbsége csak a legyőzött államok konszolidálódásával fog megszűnni. Konszolidálódásról pedig addig szó sem lehet, amíg a békek ratifikálása meg nem történik és nem lesz tisztázva az, hogy a legyőzött államoknak milyen hádisarcot kell fizetniük, de még ez sem bizonyítaná a nagy valuta differenciák megszűnését. Ha a világ történelembe tekintünk, folytonos ismétlődésekkel találkozunk. A mai viszonyokkal kapcsolatban láthatjuk azt, hogy Anglia a napoleoni háborúk alatt rengeteg mennyiségű iparcikket gyártott, számítva arra, hogy az áruknak a háború után a lerongyolódott Európának nagy szüksége lesz. Jól számított. Csak arra nem gondolt, hogy a tönkrement Európa nem bírja megfizetni Anglia drága iparcikkait. Ez a tény Angliát szomorú gazdasági válságba juttatta. Ugyanez a jelenlegi helyzet is. A győztes, de különösen a semleges államok óriási mennyiségű iparcikket gyártottak és a nagy valutadifferencia következtében nem tudták tudni azokon. Különösen Amerika és Svájc van

helyzetben. Amerikában a raktárak telve vannak áruval, a melyeket nem érdemes már csak azért sem Európában szállítani, mert a szállítási-költséget sem bírják az európai országok megfizetni. Amerikában a tultermelés olyan nagy, hogy kénytelenek a gyárak beszüntetni az üzemüket és a munkások százazrei maradtak kenyér nélkül.

A segítség egyetlen módja az, hogy a győztes és semleges államok a legyőzött államokat nagyobb és olcsó kölcsönhöz juttassák és az áruk értékét még abban az esetben is, ha ráfizetnek, szállítsák le a minimális árra. Ha ez megtörténik, beáll a konszolidálódás és ekkövetkezik az a helyzet, hogy nem lesz több valuta-kérdés.

Azután felkerestük Weissenburger Nándort, a Pólgári Takarékpénztár vezérigazgatóját, aki körülbelül megerősítette az előbbi nyilatkozatot és kijelenti, hogy a lei árfolyamnak az esése a koronával szemben nem a lei árfolyamának rosszabbodását jelenti, hanem a korona javulását. A bécsi korona nagyon alacsony árfolyamára vonatkozólag a következőket mondotta: Bécs havonta milliárdokat fizet rá az államháztartásra. Ausztria népeinek az élelmezése óriási összegbe kerül. Szintén hatalmas összeget emészt fel a köztisztviselők fizetése, mert sehol sincs akkora bürokrácia, mint Ausztriában. Egy bank szolgálati fizetése például az osztrák fővárosban 150.000 korona. Ugy-

hogyan kényszerítve van az állam napról-napra új bankjegyeket kibocsájtani. Ez az oka az osztrák korona alacsony árfolyamának. Habár Bécs környékén óriási ipar telepek vannak, de Ausztria ipar-telepeinek nagyrésze Csehszlovákia kezébe került. Óriási tranzito forgalmat bonyolít le Bécs és hogyha az állampénztár nagy kiadása nem volna, az osztrák korona javulása is csakhamar bekövetkezne.

Az Aradmegyei Takarékpénztárban Fodor Gyula vezérigazgatóval beszélünk. A magyar korona áremelkedése — mondta Fodor vezérigazgató, lehet, hogy Magyarország konszolidálódásának a következménye, de lehet az is, hogy az mesterségesen van előidézve. A zürichi tőzsde, amely a háború előtt nagyon kis tényező volt, a háború befejezése után nagy fontosságúvá emelkedett. A zürichi tőzsde forgalma a párizsi és amsterdami tőzsdékhez viszonyítva most is sokkal kisebb, de Zürich a valuta-irányítás központjává vált. Egyetlen kereskedelem sincs annyira a hangulatnak kitéve, mint a valutával való kereskedelem. Ha a tőzsdén egy valutat nagyobb mértékben keresnek, annak természetesen rögtön emelkedik az ára. A német márkának emelkedése azért jogosult, mert Németországnak óriási ipar-telepei vannak és iparcikket csak márka ellenében ad-

hassak ettől a súlyos, fáradtság-gal telt élettől és ne legyenek más-mint csendes szemlélője és tanúja az eseményeknek.

Bizalmatlansági indítványból — hízalom.

BUCURESTI. A képviselőház tegnapi ülésén az ellenzék az ismert Schuller-féle kincstári utalványok miatt bizalmatlansági indítványt terjesztett elő. Argetoianu belügyminiszter ellen. Manu Gyula azt kérte, hogy az indítványt vegyék le a napirendről mindaddig, amíg az eset megvizsgálására kiküldött bizottság megteszi jelentését. A többség azonban azt követelte, hogy a teljesen alaptalan indítványt boosássá azonnal szavazásra. A bizalmatlansági indítványt 118 szavazattal 21 ellenében elvetették és így Argetoianu belügyminiszternek bizalmat szavaztak.

A kereskedők Averescunál.

BUCURESTI. A kereskedők kiindulási pontként felkeresték Averescu miniszterelnököt és arra kérték, hogy a szabad kereskedelmi gátló intézkedéseket szüntesse meg. Averescu válaszában kijelentette, hogy ő a maga részéről a kérelmet nem teljesítheti, de erről törvényjavaslatot fog a kamara elé terjeszteni.

BUCURESTI. A kormánypart pénteken értekezletet tart, amelyen Averescu miniszterelnök elmondja exorzéját a bel- és külpolitikai helyzetről.

BUCURESTI. A kormány Erdély területén szabad kivitel tárgyává tette a gabonát, petróleumot és élő marhát.

BUCURESTI. Az agrárreformra vonatkozó törvényjavaslat hamarosan a kamara elé kerül. A javaslat szerint egy és fél millió föld kerül Erdélyben felosztásra. A kormány reméli, hogy április elsején megkezdheti a földosztást.

BUCURESTI. A néppárt értekezletén Averescu tábornok többek között azeket mondta: Elengedhetetlen kötelességünk befejezni a megkezdett reformokat. Az agrárreformra vonatkozólag elhatároztam, hogy a kisajánló föld árának, valamint az egész javaslat pénzügyi részének kérdését legutóljára fogjuk tárgyalni, hogy ez alatt a kormány a végleges határozatokat meghozhassa. A gyűlésen még Argetoianu belügyminiszter tett javaslatot a part szervezéséről.

Nem szállnak meg újabb német területet.

(Lloyd George — Bonnar Law távozásáról.)

PARIS. A Havas-ügynökség jelenti: A francia hadügyminiszterium megófolja azokat a német forrásból eredő közleményeket, a melyek szerint francia és belga csapatok átvonultak volna Essen városán, hogy új területeket szálljanak meg. A véghez vitt csapat-eltolás csak arra vonatkozott, hogy két örséget két kilométerrel keletre előretoljanak. Az első örséget Mühlheim felé állították fel az országuton, a másikat pedig az oberhauseni országuton, még pedig akként, hogy ez az örség a várostól jó távolra az oberhauseni pályaudvart szemmel tarthassa. Szó sincs tehát a megszállás ki-terjesztéséről.

LONDON. Megírtuk, hogy Bonnar Law lemondó levelét Lloyd szavonul a politikai életől. Bonnar Law lemondó levelét Lloyd George a szokástól eltérően maga olvasta fel az alsóházban. A felolvasás során a miniszterelnök szava több ízben elakadt a mély felindulástól és könnyű volt észrevenni azt, hogy Lloyd Georget

nagyon lesújtja a kényszerű elválás legjobb munkatársától. A levél vége felé több ízben szünetet volt kénytelen tartani a mondatok után, hogy leküzdhesse felindulását. A levél felolvasása után Lloyd George akadozva kezdte méltányolni Bonnar Law érdemeit, azonban néhány szó után nem tudta folytatni beszédét, hangja felmondta a szolgálatot és kimerülve ült le, sőt némelyek szerint valósággal visszagyótt székébe. Este bucsuvacsora volt Bonnar Law tiszteletére. Lloyd George itt mondotta el azt a beszédet, amely az alsóházban nem tudott elmondani. Kijelentette, hogy Bonnar Law lemondása súlyos csapás az angol parlamentális életre. — Kénytelen vagyok bevallani, folytatta a miniszterelnök, hogy teljesen elhagyatottnak érzem magam Bonnar Law távozása által. A politikai tevékenység, kivált a közelmúlt napokban, emberfeletti és elviselhetetlen fáradalmakat hozott. Nincsen forróbb vágyam, mint az, hogy végre visszavonul-

Irodalom és művészet.

A színház heti műsora:

Szerda: Leányvásár. (B.)

Csütörtök: Farsang tündére. (C.)

Péntek: Nincs előadás.

Szombat d. u.: Robinson Crusoe. Gyermekeledadás. Este: Nincs előadás.

Vasárnap d. u.: Csárdáskirálynő.

Este: Felhő Klári. (Bérlétszünet.)

Hétfő d. u.: Baba. Este: Cigánygrófnő. (Bérlétszünet.)

A színházi iroda közleményei. Poor Lili vendégszerepelt Aradon. Három estén vendégszerepelt a városi színházban a kolozsváriak nagytehetségű, hírneves drámai hősnője, aki legkiválóbb alakításait mutatja be az aradi közönségnek. Poor Lili nagy érdeklődéssel várta vendégszerepeltetését 29-én kezdődő és a Tolnai, Lyon Lea, Szerelmek vására nagy női főszerepét játssza. — Érdekes reprize lesz szerdán a városi színházban. Az operettszemélyzet a Leányvásárt eleveníti fel s ezúttal a világ minden nagy színpadát bejáró kiváló magyar operett új szereposztással játssza. Lucy szerepét Halmos Mici kreálja, Bessi Seregh Marcsa és Fritz Sebestyén Jenő lesz. Az új szerepek mellett az operett rendezője a diszkrétet is felfrissítette úgy, hogy minden tekintetben értékes és jól sikerült reprizben lesz része a közönségnek. — A szombat délutáni gyermekelőadással nagy örömet szerez a színház igazgatósága a gyermekszerepek. Hatáson előadásban Robinson Crusoe-t mutatták, amelyben a legtöbb szerepet gyermekek játsszák. — A húsvéti ünnepeken négy előadást tart a színház. Húsvét vasárnapján a Csárdáskirálynőt és Felhő Klarit, másnap pedig a Babát és Cigánygrófnőt játsszák.

A nagyszerű lutim műsort ismétli meg ma este a Modern Kabaré. Szellemes tréfiák, finom pikantériával átszótt dalok alkotják a ma esti lutim műsor érdekességét. A műsor hatáson befejezése a „Filos a bemenet” című egyfelvonásos bohózatnak az előadása, amelynél jobbat, mulattatóbbat, ölelesebbet rég nem játszottak a kabaré színpadán. A változatos és vonzó műsor keretében az összes tagok: Németh Margit, Kapossy Gizli, Tolnay Dea, Lili Fila, P. Róthy Irén, Aurél, Porray Aladár, Beregi László, Biró Rudas és a többiek lépnek fel.

Rátkay Márton Amerikában. Budapest. Beöthy László, a Király színház igazgatója, öt hónapos szabadságot adott Rátkay Mártonnak, a színház kiváló művészeinek. Rátkay szabadságát, amely április elsején kezdődik, Amerikában fogja eltölteni, ahol vendégszerepeltetni fog.

Még csak egynéhány napig jelenthetik be eladásra kerülő műtárgyaikat, képeit, szobraikat, szőnyegeit, porcellánjaikat. Erdély legszenzációsabb intézményének, a Szépművészeti Szalonnak, mert e héten már megnyílik új helyiségében, az Ortutay-palotában.

Strauss Richardot és Steiner Ferencet nem akarják elengedni Bucurestből és még két hangversenyre kérték fel. Azonban Strauss ma sürgőnyzött Bloch cégnek, hogy feltétlenül megérkezzen 23-án Aradon tartandó dalestélyükre. — A terem fűtve lesz. — A mérsékelt árú jegyek csakis diákok részére lettek kibocsátva. A hangverseny kezdete 8 órakor.

Budapest drágább lett a színház. Budapest. A magán-színházak igazgatói elhatározták, hogy a színházi helyárakat 25 százalékkal felemlik. A helyáremelés a mai napon megtörtént.

A bucuresti magyar követségen.

Románia és Magyarország néhány hete vette még csak fel a diplomáciai összeköttetést egy mással, aminek következményeképpen Starcea ezredes, a budapesti román követ elfoglalta rezidenciáját Budapesten s vele együtt felutazott a magyar fővárosba a likvidáló bizottság Lepe-datu János elnöke mellett s a román főkonzul megfelelő személyzet kíséretében. Egyidejűleg Bucurestbe utazott a magyar diplomáciai misszió is Hóry András követségi tanácsos vezetése alatt, a konzulátus élén pedig Szentirmai főkonzul áll. A magyar követség barátságos megállapodásra jutott az osztrák követséggel, hogy addig is, amíg a két állam likvidációja megtörténik, közösen használják a bucurestii osztrák-magyar követségi palotát, amely a Boteanu-utca 4. szám alatt közvetlenül a Calea Victoriei szomszédságában van. A palota egyik szárnyának emeletén helyezkedtek el az osztrákok, a másik szárny földszintjén pedig a magyar követség két vagy három szűk szobáskában zsufolódott össze. A háború alatt ugyanis, amikor az osztrák-magyar követség elhagyta Bucurestet, az üresen álló palotát állami hivatalok számára foglalták le s még most sem irritették ki ezeket a lokalitásokat. Főleg ez az oka annak, hogy a magyar követ nem foglalhatta el helyét Bucurestben.

Azok a hírek, hogy Török magyar követ megérkezett Bucurestbe, nem felelnek meg a való-ságnak, mert a magyar követ személyében még nem is történt meg állapodás. Értesülésünk szerint a bucurestii magyar követ Zichy Iván gróf lesz, akinek kinevezését azonban csak akkor publikálhatják, mikor az osztrák-magyar követségi palota biztosítva lesz s amikor a követségi személyzet elhelyezése nem ütközik nehézségekbe. Maga Hóry András, a diplomáciai misszió ezidőszori vezetője is kénytelen szállodai lakásában tartani hivatalos órákat, mert a követségen így is kénytelenek a főkonzul s a diplomáciai személyzet tagjai együtt szorongatni a tisztán adminisztratív teendőket végző kisebb tisztviselőket.

Már kora reggel megélnékül a követségi hivatal környéke. Az egyetlen, rozoga padokkal úgy, ahogy bebutorozott előszobát elárasztják a vizumokat sürgető felek. Sorba állnak és ötös csoportokban bocsátják be őket, ahol lefizetik a meglehetősen harsos tarifát, utlevelelként 70 leit, elveszik a passzusaikat s ezzel már véget is ért a dolguk délelőttre, mert a lepecsételt utleveleket este

6—7 óra között osztják ki. A vizumokkal foglalkozó személyzet mindössze 2—300 utlevél fordul meg a magyar konzulátuson. A közönség azonban türelmetlen, zúgolódik az eljárás lassúsága miatt s a többi követség példájára utalnak, ahol 1—2 óra alatt mindennel készen vannak. Elfelejtik azonban, hogy másutt 10—15 embert kell kielégíteniök, míg itt százak fordulnak meg minden egyes nap. A magyar követség mellett az amerikaiak van sok fele, mert a kivándorolni akaró emberek száma egyre szaporodik. A közönség zúgolódása annyiban indokolt, hogy a vizum-clintezésnek is megvannak az üzleti kihatásai, akik öt-hat utlevéllel a zsebükben éles könyökkel tolonganak s visszaszorítják azokat, akik napokig utaztak Bucurestig, hogy utleveleiket lepecsételhessék. Az utlevél-hivatal most úgy akar segíteni a dolgon, hogy számokat ad ki a jelentkezés sorrendjében.

A luxusadó.

(Halasztást kaptak a gyógyszerészek és droguisták.)

Megirtuk tegnap, hogy a gyógyszerészek és droguisták küldöttsége megjelent dr. Robu János főpolgármesternél és a luxusadó kivetésének elhalasztását kérte. Ma tárgyalta a városi tanács dr. Angel István alpolgármester elnöklésével a gyógyszerész-kamara és a droguisták kérését. A tanács elhatározta, hogy kiegészíti az e hó 18-án tett intézkedését, tekintettel arra, hogy a gyógyszerészeknek és droguistáknak oly nagy mennyiségű luxusadó alá eső készleteik vannak, hogy azokat — amint az intézkedés előírja — nem lehet két nap alatt feltározni. A tanács megengedi, hogy a luxusadó alá eső cikkeket április 5-ig bezárólag feltározák. Kivételt képeznek a kereskedők, borbélyok és más luxus-cikkek árusítói, akik áruik bejelentését e hó 22-ig tartoznak eszközölni. Azok a gyógyszerészek és droguisták, akik helybeli viszontelárúsítóknak adnak el nagyobb mennyiségű luxusadó alá eső árukat, az eladást az adó levonása nélkül eszközölhetik. Az eladott készleteket az eladás napján be kell jelenteni a városi fogyasztási adóhivatalnál. Az a rendelkezés kizárólag a helyi viszontelárúsításra vonatkozik. A rendelkezés második pontja szerint a kis próbáivegek után csak abban az esetben szedhető a tíz lei luxusadó, ha az említett gyártmányok eladási ára meghaladja a harminc leit. A mennyiben 30 leinél olcsóbb, csak egy leu adó fizetendő.

Aradi művész — Berlinről

A napokban jött vissza hosszabb külföldi tartózkodás után Weil Magda, a kiváló aradi hegedűművész, aki utazásairól, Berlinről és a német főváros művészeti életéről a következőket mondotta az Aradi Közlöny munkatársának:

Aradról eredetileg Bucurestibe mentem, ahol hat hétig időztem. Bucurestii tartózkodásom alatt négy hangversenyt adtam, az udvarhoz is meghívást kaptam egy önálló estély rendezésére, de ez a hangversenym a királynő anyjának közbejött halála folytán elmaradt. Ghica és Cantacuzino hercegek meghívásainak azonban eleget tettem és egy fényes szűk-körű estély keretében hegedültem és több ismert bucurestii arisztokrata előtt. A berlini Wolf und Sachs hangversenyirodával kötött megállapodásomnak sem tudtam eleget tenni, amennyiben a berlini hangversenymre kitűzött napon nekem még Aradon kellett futkosnom az utlevelem után. A berlini színházak képe nagyon megváltozott. A színházakban, orfeumokban és hangversenyeken a régi polgári intelligencia helyét mindenütt az új hadimilliomos osztály foglalja el. De azért Berlinben az emberek még így is nagyon rávágják magukat a művészetre, a színházakra, de különösen a táncra. Az idegek-re menő modern táncok helyett a német fővárosban most a plasztikus, sima balett a divattánc, amely a táncestélyeken tökéletes keleti ritmikával és exaltált finomsággal adnak elő. Berlinben jelenleg több nagyon híres táncfőnök tartózkodik. Roni Johannsen, Pawlowna és a szentpétervári Gadescu és több párisi táncművész. A Reinhardt színházban szépséges színrehozási technikájával folynak az előadások, a népszerűség középpontjában most Paul Wegener, Werner Kraus és Maria Orska állanak. A Reigent három hónapja játsszik és a nagy bécsi színházi botrányok folytán hírhedtté vált darab előadásához ma képtelenség jegyet kapni. De még mindig jobbak a viszonyok ezen a téren is, mint Bécsben, ahol a nagy színházi üzérkedések egy karzatjegy árát 1700—2000 koronáig is felviszik. Berlini tartózkodásom alatt sokat voltam együtt Jadlowkerrel, aki ősszel egy németországi és hollandiai nagy hangversenykörútra hívott. Nem tudom, hogy eleget tudok-e tenni hívásának, amennyiben szeptembertől kezdve Nikissel, az ünnepektől kezdve karmesterrel egy filharmonikus orchester keretében Berlinben és Leipzigban hangversenyestélyekre vagyok lekötve.

AZ ARADI KÖZLÖNY

Bejegyzési szám: 111

A lengyel-orosz béke.

Megírtuk, hogy Rigában Lengyelország és Szovjetország delegátusai megkötötték a két ország közötti békét. Most Varsóból a következőket jelentik: Az ünnepélyes záró ülésen Dombosky a lengyel szöveget, Joffe az orosz szöveget olvasta fel. Ukrainát Kociubinsky képviselte. Éjjel 11 óra 40 perckor mindhárom szöveget aláírták. Dombosky záróbeszédében kiemelte a két állam kölcsönös közeledését és békekészségét és kijelentette, hogy Lengyelország nem bástya, hanem hid akar lenni a nyugat és kelet között és Oroszországgal és Ukrajnával gazdasági kapcsolatot akar felvenni. Végül megköszönte Lettországnak a vendégbarátságot. Joffe rövid válasza után Meierowitz lett külügyminiszter berekesztette az ülést.

VARSO. Az itteni nagy színház diszeladásán Witos miniszterelnök felolvasta a rigai békekötésről szóló jelentést, amelyet a közönség nagy lelkesedéssel fogadott.

VARSO. A Lengyelország és Oroszország között kötött békeszerződés 26 cikkelyt tartalmaz. Az első cikkely megszünteti a két állam közötti hadiállapotot. A második cikkely elismeri Ukrajna függetlenségét és megállapítja az Ukrajna és Lengyelország közötti határokat. Mindkét fél kötelezi magát, hogy 14 napon belül a nem neki ítélt területekről visszavonja csapatait. A harmadik cikkely így szól: Oroszország és Ukrajna lemond minden jogáról és igényéről a megállapított határoktól nyugatra levő területekre vonatkozólag, viszont Lengyelország lemond a megállapított határokról keletre eső területekről. A Litvánország és Lengyelország közötti területi kérdéseket a két állam önmaga fogja tisztázni. A nyolcadik cikkely szerint mindkét fél lemond a hadiköltségek és kártalanítások fizetéséről. A tizenkettedik cikkely a volt cári állam vagyon felállításával foglalkozik és e birtokok tulajdonjogát, a mennyiben azok lengyel területen vannak, a lengyel köztársaságra ruházza át. A tizenharmadik cikkely elrendeli, hogy Oroszország harminc millió aranyrubelt fizessen Lengyelországnak. A tizenkettedik cikkely a vasuti anyagelosztására vonatkozik. A tizenkilencedik cikkely megállapítja, hogy Lengyelország csak a volt orosz császárság államadóságait tartozik fizetni. A 21. cikkely ezekeket mondja: A békeszerződés ratifikálása után hat héttel meg kell kezdeni a kereskedelem felvételéről, a konzuli képviselőről, a posta és vasutiforgalomra vonatkozó tárgyalásokat.

Hogy gyilkolták meg Návay Lajost és fivérét.

SZEGED. A terrorvonal bűnügyében megkezdett főtárgyalás egyik legutóbbi napján Engi Lajos terroristát hallgatták ki, aki az elnök ama kérdésére, hogy miként került a terrorcsapatba, a következőket mondotta: Egy napon Cserny a matrózok közül tüzért választott ki, így kerültem én is 19 társammal a terrorista különítménybe. A Makóra és a többi községekbe indítandó büntető expedícióra vonatkozólag a parancsot Csernytől kaptuk. Amikor Hódmezővásárhelyre megérkeztünk, kivaggoniroztuk az ágyukat, és gépfegyvereket és azokat a pályaudvaron állítottuk fel. Arról, hogy a vásárhelyi vasuti állomáson kivégzések történtek volna, semmit sem tudok. A vagon lépcsőjén ülő Szalbert azt mondotta nekem, hogy Vásárhely és Szentés között egy embert kidobtak a vonat ablakán. Engem is az ablakhoz hívtak, de nem mertem kinézni. Azután Szalbert azt mondotta, hogy egy második személyt is kidobtak. Ekkor a lépcsőhöz mentem és láttam, hogy harmadik személy is kiesik az ablakon. — Megállítottam a vonatot és abba a vagonba mentem, amelyből az embereket kidobták. Megkérdeztem Tajti terroristától, hogy mi történt. Tajti így válaszolt:

— Közönséges kutyák azok, akiket kidobtunk. Azoknak meg kell döglenni. Ekkor a vonatot megindult és Félégyházáig nem is történt semmi. A félégyházai állomáson öt-hat vörös ört láttam csákánnyal és ásóval. Egyikük odament ahhoz a kocsihoz, amelyben Anocskay, dr. Sebestyén és Rövid ideig beszéltek, majd a vörös örtök a fűtőház felé mentek. Varga bement a tuzok vagonjába, ahonnan csakhamar három fogollyal visszatért. Kettő közülök nyulánk, szőke alak volt, a harmadik egy kicsit pupos. A három füstöt abba a vagonba vezették, a hol Anocskay és Sebestyén voltak. Nem nézhettem be a vagonba, mert annak ajtajában egy szuronyos vörös ört posztolt. Később láttam, hogy Kiss Géza, Roth Sándor, Lázár Bandi és Janovics Lajos terroristák a három tuzt a fűtőház felé vezették, ahol az odavezényelt vörös katonák három sirt ástak.

Elnök: Meg voltak ijedve a tuzok?

Vádlott: Nem látszott rajtuk. Nem mentem utánuk, hanem mesziről néztem a dolgokat. Láttam, hogy Lázár hirtelen revolvért vesz elő és Návay Lajos nyakába hátulról lö. Návay azonnal összeesett, azután a gödörbe dobták. Ugyanakkor Kiss Géza lelőtte Kiss Béla szentesi tanácsnokot. A lövések zajára a harmadik tuz, a

kis pupos visszafordult. Amikor látta, hogy az ő élete is veszélyben forog, birkózni kezdett Janovics Lajos terroristával, aki azonban két lövéssel leterítette. Roth Sándor odaugrott és beleszurt a kis puposba. Nem tudom, hogy széles tüzértégi késsel, vagy pedig mással szurt-e? Ezután Ceglédre mentünk és április 30-án Budapestre érkeztünk. A tuzok meggyilkolásáról keveset beszéltek. A mikor május 6-án a *Vörös Ujság* foglalkozott a két Návay meggyilkolásával, egy *Molnár* nevű politikai megbízott felkereste Csernyt és a tanácskormány nevében a gyilkosság miatt felelősségre vonta.

Az elnök figyelmezteti Engit, hogy több tanu vallomása szerint ő is kétségkívül részt vett a gyilkosságban, sőt Budapesten azzal dicsekedett, hogy ő döfte Návay szívébe a széles tüzértégi kést.

Engi: Ez nem igaz, én ezzel sohasem dicsekedtem.

Elnök felszólítja Sebestyént, mondja el, mit látott a félégyházai állomáson. Sebestyén elmondotta, hogy látta, amint Engi egy vértől csöpögő széles tüzértégi kést szorongat a kezében és hallotta, a mint Engi azzal dicsekedett, hogy segített a burzsujok kivégzésénél. Sebestyént szembesítették Engivel. Sebestyén a szemébe mondja, hogy mit hallott róla, mire Engi tovább is tagad és azt mondja, ha ő gyilkos lett volna, elég ideje lett volna az országból menekülni. Neki sokkal kevesebb része volt a gyilkosságban, mint Sebestyénnek, aki tényleg részt vett a vértörvényszékben, amely a Návayakat halálra ítélte. Őt, a terroristát a vértörvényszékhez nem is engedték. Majd *Kocsány* István terroristát hallgatták ki, aki elmondotta, hogy Makó kiűritésében részt vett. Ellenben a Hódmezővásárhelyen és a Hódmezővásárhely és Szentés közötti kivégzésekről nem tud semmit. A gyilkosságról csak hallomásból van tudomása és amikor visszatért Budapestre, le is szerelt. A tárgyalást folytatják.

Mária Lujza ruhája.

PÁRIS Nemrég nyilvános árverésen eladták azt a nagyértékű esipkeruhát, amelyet Mária Lujza francia császárnő azon a napon viselt, amikor I. Napoleon császár hitveseként megkoronázták. Annak idején Napoleon a csipkeruha elkészítésével a calvasdosi csipkeverő nőket bízta meg, akiket az amerikai kreolnők nagyot ördveltek, mert sajátosságos, illatos nautillákat tudtak készíteni. A koronázási ruha szoknyáját és dekát virágok és arabeszkok díszítik, a melyeket ezüstfonalak

öveznek és ezáltal elragadóan kedves látványt nyújtanak. Arról nem szól a hirdetés, hogy ki és mennyiért vette meg a történelmi nevezetességű ruhát.

Megszűnt az árdrágítás.

(Nem tesz feljelentést a közönség)

Érdekes fordulat állott be az aradi törvényszéken működő árellenőrző bizottság működésében. A bizottság még a múlt hónap folyamán képtelen volt a nagy munkatorlódás miatt rendszeresen dolgozni és annyi feljelentést kellett elintéznie, hogy dacára a napnap után megtartott üléseknek, hetek multak el, amíg egy-egy feljelentés elintézését nyert. Az utolsó időben megváltozott a helyzet. Az árellenőrző bizottsághoz már napok óta nem érkezett egyetlenegy feljelentés sem. A közönség, amely eleinte minden csekélységért az árellenőrző bizottsághoz futott, ugyilátszik megunt a feljelentést is, mint mindent a világon. Látszólag azt gondolná az ember, hogy a feljelentések szünetelésével az áruzsora is megszűnt. Pavelianu táblabíró, akinek leghőbb vágya az üzelkedés letörése, kijelentette, hogy már elérkeztünk az ideális állapothoz.

A festőművész tragédiája.

Megírtuk, hogy *Csáktornyay* Zoltán budapesti festőművész tragikus körülmények között vesztette el életét. A fiatal tehetséges festőművész egy lakomán fogadásból nagymennyiségű cognacot ivott, amitől szívszélhűdést kapott és nyomban meghalt. A tragédiáról budapesti tudósítónk még a következőket jelenti: *Csáktornyay* Zoltán festőművészt a tragédia azon a vacsorán érte, amelyet a Royal különtermében *Paulay* Erzsinek, a Nemzeti Színház művésznőjének tiszteletére rendeztek. A lakomán idegen diplomaták, színészek és festők is részt vettek. *Csáktornyay* az egész vacsora alatt nem ivott szeszes italt. Barátai kérdésére kijelentette, hogy nem iszik, mert antialkoholista. Festő társai, akik már emelkedett hangulatban voltak, ugratni kezdték a szerény viselkedésű *Csáktornyay*t, aki végül is fogadást kötött, hogy egymaga megiszik egy üveg cognacot. Egymásután hajította fel a poharakban felszolgált pálinkát. A tizedik pohárnál eszméletlenül esett össze és nem is tért többé magához. Az előhívott orvos szívszélhűdést konstataált, amely azonnali halált okozott. A tragikus eset a vacsorán megjelentek között nagy megdöbbenést keltett. *Csáktornyay* Nagybányán, Párisban és Münchenben tanult. Legutóbbi gyűjtőmennyes kiállításáról az egész sajtó elragadtatással írt. A művész felesége orosz származású nő.

HIREK.

Száztizenötmillió
fizetéseképtelenség.

TRIEST. Olaszország pénzügyi köreiben nagy feltűnést kelt a Delsizian Testvérek-cég fizetéseképtelensége. A cég központja Milanóban van. Áruháza van Newyorkban, Konstantinápolyban, Genuában, Bombayban, Asmarában, Massauában, Gibutiban és Adenben. A cég örményszármazású tulajdonosai a Fekete-tenger mentén is fióküzletet nyitottak, amikor azt a vidéket a Wrangel-hadsereg tartotta megszállva. Wrangel visszavonulása után a cég fióküzletét a szovjetkormány vette át. A nagy üzlet passzívái körülbelül 115 millió lírát tesznek ki és főként bankok és magánosok követeléseiből állnak. Az aktívák névértékét 130 millió lírara becsülik, de hiteles mérleget csak akkor lehet készíteni, ha a Fekete-tengeri fiók értékét megállapították. A hitelezők között van a legnagyobb olasz bankház, azután az amerikai nemzeti bank, az Irving-bank és a Garanty Trust Compagnie. A bukás oka az árak rohamos eséskénese és a szállítási krízis. A cég ugyanis tengeri hajószállításal is foglalkozott.

— **Tárgyalás Nyugatmagyarországról.** Budapest. március 19-től 21-ig szakszerű tanácskozások folytak a nyugatmagyarországi kérdésben. Valószínű, hogy a husvét utáni folytatólagos tárgyalások közelebb hozzák egymáshoz a felfogásokat.

— **Megszűnik a közlelmezési hivatal.** Bucarestből érkezett jelentés arról számol be, hogy miután a közlelmezési államtitkárság felszűnik, megszűnnek az összes közlelmezési hivatalok. A rendelet szerint a közlelmezési bizottság megmarad s ennek elnöke a mindenkor prefektus, a ki maga nevezi a bizottság tagjait. A bizottság tagja lesznek az állami hivatalok vezetői is.

— **Monarchista mozgalom Portugáliában.** Madrid. Ideérkezett jelentések szerint Portugáliában felújultak a monarchista mozgalmak. Ez a körülmény arra készítette a portugál köztársasági kormányt, hogy a zország nagyobb városaiban készenlétbe helyezze a hadsereget.

— **Dáni Balázs meghalt.** Budapest. Dáni Balázs altábornagy Budapest körletparancsnoka meghalt.

— **A bogsáni választás.** A bogsáni választókerületben megtartott pótválasztáson Popovici-Tasca államtitkárt választották meg képviselővé Averescu-párti programmal.

— **Linder Pécsről Bécsbe menekül.** Bécs. Ideérkezett hírek szerint Linder Béla legközelebb Pécsről Bécsbe utazik, ahol állandóan letelepedni szándékozik.

— **Chamberlain — pártvezér.** London. Bonnar Law lemondása folytán megüresedett az unionista párt elnöki tisztsége. A párt elnöké egyhangulag Chamberlaint választotta meg.

— **Az új magyar bankjegyek.** Budapest. Az új magyar államjegyek már Budapestre érkeztek. Az államjegyek külseje igen tetszetős, az egyes kategóriák más-más színűek és főleg a barna szín dominál rajtuk. Az egyes bankjegyeket a magyar történelem hősi alakjai díszítik.

— **Készre van a Dr. Lőrök Ferenc Perényi-utcai magánháza és kertje.** ma megvásárolta Fischer Mór üveg- és porcelánkereskedés.

— **A CFR. az árelenőrző-bizottságban.** A Paveleanu táblabíró elnöklete alatt működő árvizsgáló-bizottság az előírt létszám kiegészítése végett a CFR. kerületi igazgatóságához fordult, hogy az igazgatóság jelöljön ki valakit a bizottság tagjává. Az aradi vasuligazgatóság Paveleanu táblabíró felhívásának eleget tett és a mai napon dr. Leskó Sándor számosztályfőnököt delegálta az árelenőrző-bizottságba.

— **Nem bánnak rosszul a hadifoglyokkal.** Budapest. A Szibériában levő hadifoglyok ügyében az orosz kormánnyal Revalban megkezdett tárgyalások még nem fejeződtek be. Bizonyos tekintetben már megállapodás is jött létre. Jungert Mihály magyar megbízott kijelentette, hogy a foglyok bánásmódjáról szóló hírek erősen túlzottak.

— **Nincs temetkezési járulék.** A CFR. ezideig a vasutasok elhalálása esetén az elhunyt vasutas hozzátartozóinak javára három havi lakbérösszeget folyósított „temetkezési járulék címen.” A CFR. vezérigazgatósága most rendeletet adott ki, amely a vasutasok elhalálása esetén járó lakbérilleték kiutalását további intézkedésig beszünteti. Illetékes tényezők már most bizonyosra veszik, hogy a CFR. vezérigazgatósága ezzel szemben más módokat mellett fogja elhunyt hozzátartozóit kárpótolni.

— **A francia—porosz háború ágyul.** Berlin. A francia kormány felszólítására a versaillesi békeszerződés értelmében a legközelebbi napokban ki fogják szolgáltatni azokat a francia ágyukat, amelyek a poroszok az 1870—71-iki háborúban zsákmányoltak.

— **Megváltozik a Symplon utiránya.** Bucaresti A Román Távirati Iroda arról értesül, hogy a Symplon-vonat ezen nem fog Románián keresztül közlekedni, hanem Belgrádon át és Konstantinápoly lesz a végállomása. A Symplon helyett a Bécs és Bucaresti között közlekedő gyorsvonal naponta fog járni. E szerv végleges megtárgyalása végett az érdekelt államok Münchenben vasúti konferenciát fognak tartani.

— **Gonda László temetése.** Gonda Lászlót, az aradi városi színház nyugalmazott pénztárosát ma délután három órakor temették el nagy részvét mellett. A gyászszertartást az elhunyt Str. Nicoara (Petőfi-utca) 8. szám alatti lakása előtt tartották meg, ahol Csécsi Imre református lelkész mondott magasszárnyalású beszédet. Ezután a temetési menet a színházépület megkerülésével a színház bejáratánál állott meg. Itt a szintársulat tagjai is hozzácsatlakoztak a gyászmenethez. Földes Mihály a szintársulat tagja bucsuztatta el a társulat nevében az elhunytat, azután a színházi zenekar gyászindulót játszott. Ezután a temetési menet a felső temetőbe vonult. Gonda László sírjára az aradi színészek széles fekete szalaggal átkötött koszorút helyeztek el a következő felirással: Szeretett jó Laci bácsinknak adjuk — Az Aradi Városi színház. — Itt említiük meg, hogy az elhunyt fia, Gonda István a budapesti Nemzeti Színház tagja ma sürgönyileg értesítette családját, hogy a temetésre nem jöhet el, de amint megkapja utlevelét és szabadságát színházától, meglátogatja családját.

— **Hazajön az osztrák kancellár.** Bécs. Mayr osztrák kancellár pénteken érkezik vissza Párisból Visszaérkezése után nyomban minisztertanács lesz, a melyen Mayr beszámol londoni és párisi tárgyalásai eredményéről.

— **A gyilkos császár.** Még tavaly augusztusban történt Apateleken, hogy Tormás János 60 esztendőes császár a szőlőben halálosan megsebesítette Tyirily Makszim husz éves legényt. A császár azt vallotta, hogy augusztus 2-án éjjel álomból nagy lármát verte fel. Körülnézett a szőlőben és látta, hogy a présház ajtaját fessegetik a falubeli legények. Rájuk szólt, hogy menjenek onnan, de azok görömbáskodni kezdtek. Ekkor elővette riasztó-fegyverét és lőtt erre a legények elszaladtak. Azután megint visszament a konyhájába. Hajnal felé hallotta, hogy feszítik a konyhája ajtaját, kezébe kapta a baltát és kirohant. Künn állt Tyirily Makszim még egy társával. A társa elfutott, de Tyirily neki látott: — Most meghalsz gazember, mert különben beárulsz a törvény előtt. Azután előszedte a kését és megakarta szurni tormást. A császár azonban a baltával feléje vágott és a szerencsétlen legény azonnal szörnyethalt. Akkoriban szabadlábba helyezték Tormást, mert koránál fogva nem kellett tartani a szökéstől és mert nagyon valószínűnek is látszott, hogy igazat mond és a tanúk egybehangzóan azt vallották, hogy Tormás derék és becsületes ember.

ber. Most azonban több oldalról feljelentés érkezett Tormás ellen, hogy már régi haragosa volt Tyiritynek, mert akaratára ellenére udvarolt a leányának. Ez a vád a nyomozást új mederbe terelte és ezért Tormást ismét letartóztatták.

— **Hegedüs Loránd — Pécs képviselőjelöltje.** Budapest. Hegedüs Loránd pénzügyminiszter tápéi választóihoz nyílt levelet intézett, amelyben azt mondja, hogy Pécs város vezetőségének megígérte, hogy a város felszabadulása után elvállalja a pécsi mandátumot. Tápén a lemondott Reök Iván helyére Kelemen Béla volt főispánt léptetik fel.

— **A segélybélyegek.** A bolgár mesteri hivatal ma megkapta azt a belügyminiszteri rendeletet, a mely felsorolja, hogy milyen cikkek után kell leróni a segélybélyeget. A cikkek a következők: ékszerek, ezüstneműek, parfümök, csipkék, selymek, majolika- és fajence-vázák, fényképészeti cikkek, autók, műtárgyak, a vendéglőkben, éttermekben, sörcsarnokban, bodegákban, kávéházakban, korcsmákban és tejszarnokban fogyasztott élelmicikkek. E cikkek kivül segélybélyegek levonása, vagy felszámítása más cikkek után szigorúan tilos.

— **Tanítók keresztetnek.** A tanfelügyelőség közli: Szilágymegyei állami iskoláknál református vallású magyar tanítók alkalmazást nyerhetnek. Folyamodványok a szilágymegyei tanfelügyelőséghez intézendők.

— **Cunard Line a magyar kormány koncesszióját bíró hajózási társaság irada Budapest.** VIII., Baross-tér 9. sz. alatt megnyiták.

— **Válogatottak birkozóversenye lesz a „Toldi” klub rendezésében** husvét vasárnapján este 8 órakor a Központi szálloda télikertjében, melyen kizárólag az ország legjobb birkozóit vesznek részt.

— **Kereskedők figyelmébe!** Textiláru nagyban, Weisz Arminnál leszállított árban szerezhető be. Str. Metianu (Forray-utca) 2

— **Az aradi sorozás.** A Monitorul Oficial március 18-iki száma közli a hadügyminiszter rendeletét, amely szerint a közeljövőben megejtendő sorozáshoz — Aradra Dumitriu Maman orvos-alezredest nevezte ki.

— **Hazajönnek a hadifoglyok.** Bucaresti. A kormány elhatározta, hogy az Oroszországban levő román hadifoglyok hazabocsátása érdekében határozott lépéseket fog tenni.

— **Kigyulladt elevátor.** Washington. Az itteni elevátor eddig ismeretlen okból kigyulladt. Az elevátorban felhalmozott rengeteg gabona elpusztult.

— **Békelődéll záróra.** Páris. A rendőrigazgatóság rendelete következtében a francia főváros a záróra tekintetében béke-állapotba került. A kávéházak és vendéglők zárórája a város belsejében hainali két órakor, a külvárosokban éjjel 12 órakor van. Színházak és szórakozóhelyek záróráját éjfél utáni egy órában állapították meg.

— **A kis Rott nyomorban.** Bécs. Rott Miksa, a budapesti orfeumok kedvelt művésze hónapokkal ezelőtt Bécsbe ment, ahol nagy sikerei voltak. Később azonban nem lehetett semmit sem hallani felőle. Most aztán újabb hír érkezik róla. A kis Rott beteg, mindenkivel elfogyatva, pénz nélkül fekszik kis lakásán és a felesége ápolja. Állítólag Rott elméje elhomályosult. A bécsi lapok gyűjtést indítottak a népszerű komikus javára.

Strauss Richárd.

(Aradi vendégszereplése alkalmából.)

Strauss Richard kétségkívül a legkiválóbb egyéniség, akit Németország zenei téren Wagner óta produkált. Simfoniái, szonátái, dalai, operái, oly magasra emelték kartársai fölé, hogy nem valószínű, hogy valamelyik még csak meg is közelíthetné. A romantikus stílusban megkezdett munkái óriási stílusbeli fejlődést mutatnak s okait életének rendkívüli eseményeiben kell keresnünk, a melyek teljesen átalakították ifjúkori meggyőződését és fölfogását az emberiségről.

Strauss Richard 1864-ben született Münchenben. Apja kórista volt, aki nem gördített akadályokat fia zenei nevelése elé, aki már hét éves korában dalokat és szonátákat komponált. Középiskolai tanuló korában Sophocles drámáihoz írt kórusokat és többek között egy szimfoniát is szerzett, a melyet Levi karnester elő is adat. Egy később fuvóhangszerekre írt szerenádja a nagy Bülow baróságát szerzi meg a fiatal zeneszerzőnek, akit Meiningenben zeneigazgatónak hívtak meg 1885-ben. Ily természetű aliasokat tölt be 1894-ig, amikor Bécsben telepszik meg, ahol ma is állandóan tartózkodik. Már körülbelül huszonöt éve ismerik nevét az egész világon. A művész fejlődését négy korszakra oszthatjuk föl. Az első 1888-ig terjed. Szonátákat, dalokat és két szimfonikus költeményt foglalt magában, úgy mint a „Wanderers Sturmlied” és az „Aus Italien” címűeket. Fejlődésének második etappja 1895-ig terjed, amikor talán a legsikerültebb alkotásait írja: a „Don Juan”, „Halál és Megdicsőülés” és a „Till Eulenspiegel” simfoniákat. Fejlődésének harmadik korszakában (1895—1904.) szerzi Strauss Richard legmélyebb szimfonikus költeményeit, a „Don Quichotet”, „Heldenleben”, „Zarathustrát” és a „Simfonia domesticat”. Végül 1904-ben áttér a színpadi zenére, amelyhez máig is hű maradt. A „Salome”, a „Rosenkavaller”, a „Die Frau Ohne Schatten” és „Elektra” című operái a világ minden színházainak állandó műsordarabja.

Strauss Richard első korszakbeli munkái inkább ígéretesek, nem sok eredetiséggel, amelyeket a német romantikusok és Berlioz hatása alatt írt. A második korszak „Capo-d'opera”-ja a „Halál és Megdicsőülés”, „Ritter” költeménye után, amely egy haldokló ifjú halálusáját és megdicsőülését adja vissza, megrázóan.

A „Heldenleben” a harmadik korszak jellemző munkája és mindenben ellentéte az előbbinek. Az optimistából a legsötétebb pesszimista lett. Kudarcai tették azzá. Csalódottan visszavonul magányába. A „Heldenleben” Beethoven

III. simfoniájával szokták összehasonlítani. Ezeket a szerzeményeket még sötétebb pesszimizmus és a Straussnak még királyibb göge karakterizálják. Operái és dalai szintén nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy Straussnak biztosítsák a zenetörténelemben ezt a helyet a legelső között, amely őt mindenkoron megilleti. Aradi szereplése maradandó eseménye lesz a város zenei életének.

Közgazdaság.

Nagy áresések a valutapiacra.

BUDAPEST. A valutapiacra nagyarányú áresések történtek. Az osztrák koronán kívül a Napoleon Dor majdnem 150 fonttal esett, a zárlatkor azonban valamennyire javult. A dollár 315-re, a lira 1280-ra, a rubel 155-re, a lei 401-re esett.

Budapest, március 21. Tőzsdenyitás: dollár 321, márka 535, lira 1330, osztrák korona 55, leu 390, szokol 423, svájci frank —, lengyel márka 44. Tőzsdézárás: Angol font 1200, dollár 310, márka 525, francia frank 1850, lira 1250, osztrák korona 54, rubel 150, leu 390, szokol 415, svájci frank 5100, korona és frankdinár 780, lengyel márka 44. — Bécs, március 22. Márka 1086, leu 900, lira 2690, francia frank 4650, svájci frank 11500, dollár 661, rubel 310, szokol 882, angol font 2700, dinár 1850, magyar bankjegy 200, lengyel márka 88. — Zürich, március 21. Tőzsdenyitás: Berlin 930 —, Newyork 574, Milano 2340 —, Prága 760, Budapest 165 —, Zágráb 400, Bucuresti 795, Varsó 70, Bécs 165, osztrák lebélyezett korona 100. — Tőzsdézárás: Budapest 180, Bucuresti 790, osztrák lebélyezett korona 110, Berlin 955 —, Hollandia 198 —, Newyork 574 és fél, London 2251, Páris 4000, Milano 2355, Prága 760 Zágráb 400, Bécs 180.

Páris, szikratávirat, március 21. Dollár 14.44, márka 23 1/4, leu 19 és háromnegyed. Bucuresti, március 21. Dollár 71 és fél, márka 1.21 és fél. Arad és Timisoara (Temesvár), március 22. Dollár 71, márka 1.21 és fél.

— Budapesti értéktőzsde. Budapest, március 21. Tőzsdenyitás: Magyar Hitel 1720, Salgótarjáni 5650, Rimamurányi 2925, Államvasut 2900. Tőzsdézárás: Magyar Hitel 1695, Osztrák Hitel 730, Angol—Magyar Bank 835, Leszámitoló Bank 750, Jelzálog Hitelbank 390, Salgótarjáni 5275, Rimamurányi 2725, Államvasut 2675, Földhitelintézet —, Kereskedelmi Bank 6700, Viktoria-malom —, Beocsini —, Brassovi (Brassói) 4250, Temesi szeszgyár 3550, Szlavonia 2300, Temesi sörgyár 3600, Országos Fabank 1465, Baróthy-szeszgyár 1320, Weitzer vagongyár 6100, Temesi szeszgyár 3550.

— Uj részvénytársaság a gyógy és ásványvizek értékesítésére. Déván „Boholteana” név alatt 500 ezer leu alaptőkével egy új részvénytársaság van alakulóban, a melynek célja a megyénkbe lévő ásvány- és gyógyforrások vizét rendszeresen forgalomba hozni, valamint gyógy- és ásványforrások megvétele, eladása, kibérlése, üzembe hozatala, gyógyfürdők vétele-eladása, üzembe helyezése. Egy részvény névértéke 200 lei. A részvényjegyzés zárideje 1921. március 31.

— Husz milliárd új lengyel marka. Varsó. A lengyel pénzügyminiszter új törvényjavaslata szerint Lengyelországban további huszmilliárd értékű bankjegyet fog kibocsájtani. Ezzel a kibocsájtással Lengyelország bankjegykontingense 95 milliárdra emelkedik.

Vasutasnak tilos az üzlet.

A CFR. mindeztideig alkalmazottai magánéletére vonatkozólag nem írt elő semmiféle rendelkezést és a vasutasok szabad óráikban a magánéletüket tetszés szerinti foglalkozásra használhatták fel. Az aradi kerületi vasutigazgatóság most rendeletet kapott, amely a CFR. alkalmazottai számára megtiltja mindennemű kereskedelmi üzésén Vasutasoknak tehát nem szabad üzlettel foglalkozniuk: A közigazgatási tanácsban, az ipari és kereskedelmi vállalatokban részt vehetnek ugyan, de kizárólag a CFR. vezérigazgatóságának előzetes értesítése mellett és a közlekedésügyi minisztérium jóváhagyásának kikérésével.

Drága a főzelék is.

Az elmúlt héten írtunk az aradi türehetlen magas husákról. A hatóság a napokban megtartott próbavágás eredményeképpen a husneműekre vonatkozólag új ármaximáló rendeletet adott ki, amely a nyomasztó élelmezési viszonyokon, hihetleg már a közeli napokban örvendetes változást fog maga után vonni. Most azonban újabb panasz van. A város lakossága, különösen most a tavasz beálltával nagyobb részt főzelékfélével fedezi táplálékát. A főzelékért az aradi piacon még hallatlanul magas árakat kérnek. A burgonya kilóját 1.50 leiért, a zöldség kilóját 8 leiért, egy fej kelkáposztát 5 leiért, egy osomó parajt 2 leiért, egy kiló savanyu káposztát 6 leiért, egy fej kalarábét 4 leiért és egy főzetre való sárgarépat 8—9 leiért árulnak. A hatóságnak most a lakosság érdekeinek megvédése végett erre nézve is kellő átirányítást kellene adni. Az árak maximálása mellett még másként is lehetne segíteni. A városnak nagy áldozatok árán fennáll a konyhakertészet, amely már többször beigazolta, hogy kellő gondozás és óvatos kezelés mellett nagyon kielégítő és szép eredménnyel járult hoz-

zá a városi lakosság élelmezéséhez. Most is csak arra volna szükség, hogy a kertészetet rendezőbbé és fokozott erővel megműveljék. Ha a városi kertészet elfogadható áron fogja terményeit a piacra hozni, úgy a vidéki termelőknél sem lesz módjukban terményeikkel a lakosságot kiszáraztatni.

Kronstadt a felkelők kezén

A VARSÓ. Helsingforsból jelentik: Kronstadt a felkelők kezén van. Az ellenforradalmi bizottság Vilnából visszatért Kronstadtba.

VARSO. A baranovici fehér orosz felkelők megszállták Minszket. A nyolcadik vörös hadosztály az ellenforradalmárokhöz pártolt, akik kikiáltották a fehér orosz népköztársaságot.

BERLIN. Az orosz ellentorradalom nagyobb arányokat kezd ölteni. Tizenöt vörös hadosztály csapatai csatlakoztak az ellenforradalmárokhöz.

Mozl.

A mozközépszínház. Március 23-án az Apollóban: Judex. Bűnügyi dráma. V. rész. — Az Uránia-ban: Judex. Bűnügyi dráma. VI. rész.

Mozilövetelek Erzsébet főhercegnő esküvőjéről. Az Apolló és Uránia színház tegnap érdekes képpel emelte műsorának színvonalát. Erzsébet királyi hercegnő esküvőjéről készültek ezek a kitérően sikerült művészilövetelek, a mely az udvari nász minden tényét és ragyogását hűen tükrözik vissza. A filmen keresztül megismerhetjük a bájos menyasszonyt szépségének teljes pompájában s oldala mellett látjuk dallás férjét, a görög herceget. Elénk varázslódik az ünneplő főváros feldíszített ház-soraival, beláthatatlan kíváncsi tömegeivel. Az érdekes filmet még három napig tartják műsoron az aradi mozi színházak.

Judex V—VI. Az Apolló színház szerdán és csütörtökön még a szenzációs bűnügyi film ötödik részét vetíti, de az Uránia színház ugyane napokon már a dráma befejező részét ismerteti meg a közönséggel. A mindvégig ideg-feszített érdekes cselekmény befejezése szinte döbbenetesen hatásos. Judex elérte célját és teljes diadalra vitte az igazságot a gonoszsággal szemben. Mind azokat, akik ellene és a becsületes emberiség ellen törték, szigorúan megbüntette. A sors is segítségére van, amely végzettszerűen sújt le a bűnösökre. Judex igazságos és emberfeletti küzdelme nem marad jutalom nélkül: meghódítja Jacqueline szívét, aki felesége lesz s most már mind ketten zavartalanul élhetnek boldogságban. A befejező részek kiállítására ép oly pazar és művészi mint amilyenek az előbbiek voltak.

KAROLY JÓZSEF

STRAUSS Ma STEINER
HANGVERSENY.
Jegyek Blochnál: 15—20—25—30—40
60—80 Lei árkban. 1071

NYILTÉR.

As ezen rovat alatt közzétett név valaki feladóját.

Alulírottak mélyszégyen fájdalommal tudatják, hogy

Leopold Dávidné

szül. Steiner Sarolta

a legjobb feleség, anya és anyós élete 66-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt.

Drága halottunkat folyó hó 2-án d. u. 9 órakor temetjük. Bulv. Carol I. (Erszébet-körút) 20. sz. alatti lakásunkról. 1224

Béke legyen vele!

Leopold Dávid férj. Schwarz Lipótné, szül. Leopold Róza. Leopold Andor, Leopold Aranka gyermekei, Schwarz Lipótné, Schwarz Magda unokája

Apró hirdetések

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 75 ban.

Vastagabb betűkkel 1 lei 50 ban.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat kizárólag kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk.

As apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 75 ban.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti szövegében nem közölhető megváltoztassa.

Alkalmazás

HÁZVEZETŐNŐ ki a főzést vállalja, vidéki urasági házhoz kerestetik. Jelentkezni Török Gábor-utca 23. 1223

PERFEKT varrónő házakhoz ajánlkozik. Cím: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 10736

A COMMERCIA TAKAREKPENZIÁR ÉS KERESKEDELMI R-T. ABRUDBÁNYÁN könyvelőt keres. Csakis hasonló állásban működő urak, vagy hölgyek ajánlata kérik szakképzésük eddigi működés- és fizetési igények megjelölésével. Az állás április 1-én foglalandó el. 1231

ÉPÍTŐKÉPES aki szivógázmotorok javítását és kezelését tökéletesen érti, motorkezelőt, vagy sofőri állást keres, esetleg vidékre. Cím: Wallinger hirdetőjében. 10737

GYAKORLÓTT LABORANS állást keres gyógyszerárban. Cím: Toconita János Orczy-utca 11. 1192

KENYERKIHORDÓT vesz a DÓZSA KENYERGYÁR. 1194

ÁLLÁST KERES azonnali belépésre kereskedősegéd a férfi női konfekció uri női divatszakmában, ki román magyar, német nyelvismerettel bír. Ajánlatok „Perfek” jelzéssel a kiadóba kéretnek. 1179

UTAZOK felvetemnek Szabó György péter és gyógyszerárnyarában. Jelentkezni lehet Szabó drogériában. 1198

Vétel és eladás.

ÖT-HAT EVES gyermeknek való tavaszi kabát, szálka, szalma kápol. jókarban lévő gyermekjátékok (kugló, építő-kocsi stb.) eladók. Str. Consistorialui (Batthyány-utca) 23. I. jobb. 2001

JÉGSZEKRÉNY kisebb-nagyobb asztalok eladók Illés-utca 40. 10730

WALLINGER hirdetésfelvételi irodája a Földes-patika kapujával szemben.

Guimikerekü gyermekkosk, Schnada-fele pedálos olmbalem, Ferfi guiml köpöny és fraoköltöny, Tajték osibuk és tajtékpipák, Ebédő es halószobák elfoglalható lakással, Nagy antik ebédő szekrény és fegyverárvány, jutányos árért eladók. Díjmentes felvilágosítás a fenti irodában nyerhető. Ugya itt állandóan modern ber és maganházak és egyéb ingatlanok vannak előjegyzésben. 10737

100,000 Leig

tőkebiztosítás ellenében, személyes működéssel, érdekeit ségét vállalják, gyorsan lebonyolítható, rentabilis vállalatban. —: Ajánlatokat „Universum” jeligére lapkiadóba kérek. 1230

Eladó:

teljesen felszerelt villamos áramfejlesztő telep

mely áll: 2 gázkazánból, teljes felszereléssel és tartozékkal, 2 üzemszerű Compound gőzgépből és 2 forgóáramú generátorból, kapcsolási tálleppel és mérőkészülékkel. 200 lóerő teljesítmény, 2100 volt feszültség. A gépek 150-rangú acéltartályok és jó állapotban, azonnal szállíthatók. Bővebb felvilágosítás: 1227

Barthmes Viktor cégnél

Str. Alexandri (Salac-utca) 3.

„Hermes” hirdetés 20024.

Fontos autó vásárlóknak

1 drb. 3 tonnás FROSS-BÜSSING, üzemszerű teherautó, majdnem új, 1 drb. 2½ és 1 drb. 8 tonnás OPEL teherautó javítatlan, vagy javított állapotban, különféle autókalkuszokkal együtt előnyösen eladó. Bővebbet: 1057

„Herkules” gépműhely, Temesvár, Józsefv. Nap u 5. Laccy mellett

Vadonatúj és használt

Automobilok Pneumatikok

kivitteli lehetőséggel

Bárdi József

Budapest, IV. Kossuth L.-u. 6.

GROSZMANN NÁNDOR mechanikai téglagyára

Az előtt Temsekási Teglgyár Reszy. Tára. Alapított 1894-ben.

Interurban telefon 9-78.

Központi iroda: Timisoara Boulevardul Regina Maria (Ligot-ut.) 11.

Folyósámla a Banca Româneasánál.

Évi termelőképeség: 8,000,000 darab.

Főbb gyártmányok.

Hornvált tetőcserep, Hód farkucserp, Oromoserep, Falitégla, Kuttégla, Kemoscégla, Kövezőtégla, Kövezőlapok, Üregestégla, Gerendatégla, Üreges gerendatégla, Fedőcserep, Faöntégla, Párkánytégla, Csatornacserék, Karbantyasócsék, stb. stb. Továbbá közel vert tetőcserep és kézzel vert építőtégla. 1082

Specialitás:

Hód farku Horonnyal

ELADÓ MODERN VILLA: Öt szoba, előszoba, konyha éléskamra, cseléd-szoba, fürdőszoba, vízvezeték villanyvilágítás nagy pince. Alsó konyha, három szoba mosókonyha, gabona-magtár. Közös lakás kocsiszin, istálló 6 darab jószágra, baromfiól, hízalda 20 darab sertésre, parkirozott kert gazdasági udvar. Haász. ingatlanforgalmi irodája. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 2. sz. 10691

Jól jövedelmező gyári vállalathoz százezer leiel

Társat

keresek. Ajánlatokat: „Szék ülés fournier” jeligére KLEIN hirdetőirodában (Apollóval szemben) kérek. 10479

A vármegye alispáni hivatalánál

kb. 70-80 méterméreze

burgonya eladó.

Tudakozódhatni lehet az alispáni hivatal irodaigazgatójánál délelőtti órákban. 1209

Két jóforgalmu elsőrendű ejjeli muató

az egyik Temesvár környékén, a másik Aradon betegség miatt házzal együtt vagy a kívül jutányos árért eladó. Bővebbet: Wallinger adásvételi közvetítő irodájában: Arad, Lazar-utca, a Földes patika kapujával szemben, ahol több kisebb-nagyobb vendéglő, szálloda, kávéház szintén jutányos árért megvehető. 10737

Román beadványokat

bármely hatósághoz, felelőseket bíróságokhoz és fordítókat magyar és román iratokról románra, gyorsan és jutányosan teljesít jogve zett román, nyugdíjas tisztviselő vezetése alatt álló fordító iroda. Nyitva hétköznapokon délel: 0-1-12 és dé után 3-5-ig. Arad, Str. Cosbuc (Wessellényi utca. Szalay-náz) 53. földszint jobbra 5. 1229

Luxuscipők

férfiak és nők számára nagy választékban kiskönyben és nagyban

Gerő Adolf Fia cégnél,
Budapest, IV. Kossuth L.-u. 4
Luxuscipőgyár: I., Bercsényi-u. 10
Stürgöyalm: G. A. F. BUDAPEST.

APRÓHIRDETÉSEKET az Aradi Közlöny részére felvesz Wallinger István hirdetésfelvételi irodája Lázár Vilmos-utca, Kletu I. hirdetési és hírlap irodája Strada Romanului (Zrinyi-u.) és Mandi Boulevardul Regele Ferdinandé I. (Boró Béni-tér) 15. szám alatti csapárszoba

EGY szép floderozott jó karban lévő fűszerberendezés 84 kicsi és 30 nagy fiókkal eladó. Arad, Osztyás Gyula, Bul. Regele Ferdinand (József főherceg-utca) 12. szám. 1236

MOTOROLAJ érkezett hordónként kapható Victor Barthmes, Strada Alexandri (Salac-utca) 3. 1228

ELADÓ 2 pár lószerszám egy kis hajtókocsi és egy nagy jégszekrény. Cím: Schweigert Pál, Hindenburg-ut 38. szám. „Zöld” korcsma 1205

EGY nagy ebédő perzsa jó állapotban eladó. Vargáné. Thököly Imre-utca 29. 1208

ANTIK és modern porcellán, bator, szőnyeg, festmények, ékszerek, ezüstöt vesz és elad Saloa Artstina. Almaszó kiállítás. Boulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 21. szám. 10691

NYERS BORKÖVET vesz Irom Arnold Bercsényi Miklós-utca 39. 10681

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestök. Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

MAGANHÁZ szabad kézből eladó Bővebbet Margit-utca 17. 1225

NÉGY SZOBÁS modern maganház utca, helő lakással és egy 2-es számú Wertheim kassza eladó. Strada Marasesti (Kossuth-utca) 8. alatti megtekinthető kizárólag délután 5-6-ig. 1206

MAGANHÁZAT belvárosban 5-6 szoba két konyhából álló, esetleg kisebbbe külön külvárosban két szobást konyha és melléképítményekkel mindketnél kerttel, évi bére van. Ajánlatok délelőtti kisvasút irodájába kéretnek. 1207

GYÖNYÖRŰ belvárosi modern maganházak elfoglalható lakással eladók. Bővebbet Wallinger adásvételi közvetítő irodájában Lázár-utca. 10736

BELVÁROSI HÁROM egyszobás modern házamat saját árban eladom. Ur-schitz Calea Radnai-ut 57-59. 1197

A VÁROS közvetlen közelében kisebb gazdaság teljes felszereléssel eladó. Cím: a kiadóban. 10479

Uzletek.

EIN GUTGEHENDES „Nacht Kaffe” bestehend: aus Salon, Separee 10 Zimmer, und grosse Eigentümer-Vohnung mit Nebenreimlichkeiten ist Krankheit halber sofort zu Verpachten ewentuell zu Verkaufen. Adresse in der Administration. 1227

Ellátás.

TELJES ELLÁTÁST keres intelligens fiatalember. Cím: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 10738

Névjegyeket, levelepapírokat, meghívókat, üzleti és hivatali

nyomtatványokat

kisebb-nagyobb mennyiségben legjutányosabb, legesinosabb kivitelben és legjobb papíroson készít az

Aradi Közlöny nyomdája

(Az Arad-erzsébeti egyesült vasúti palotájában.)